

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULA FEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SÓOTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor.
Félévre — — — — — 4 " "
Negyedévre — — — — — 2 " "
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

A munkapárt türelme.

A kormány hivatalos és hivatalosan lapjai nagy hangon hirdetik, hogy a munkapárt dolgozni akart, de az örökös obstrukció megakadályozta a nemzeti munkát. Végre is elfogyott a munkapárt türelme és egy férfias cselekedettel letörte az obstrukciót, megmentette a nemzetet, a nemzet alkotmányát és korszakalkotó törvényeket hozott a magyar kultúra számára.

Nem tudjuk, hogy elhiszi-e az eféle állításokat a munkapárt. Meg lehet, hogy elhiszi. Utóvégre is oly sokszor olvasta már nyomtatásban, hogy maga is igaznak tartja. Legyen neki az ő hite szerint. Azonban a tárgyilagosságnak elöllel nem lehet ilyen szövegekkel a dolgot elintézni. És itt mindjárt ki kell jelentenünk, hogy nem pártérdekből, vagy elfogultságból ragadtunk tollat. Mi már régen helytelenítettük Justh Gyula falnakmenő politikáját, soha sem lelkesedtünk a sípoló honatyák munkájáért, a félkegyelmességet is izetlen gyerekségek tartottuk.

Hanem a munkapárt munkakedvére volna egy-két szónok. Tudjuk, hogy az ember akkor legszorgalmasabb, mikor valami új hivatalt kap. Ugyanez áll a társulatokra, pártokra, egyesületekre is.

Minden egyesület megalakulásának idején szokta kifejezni a legnagyobb munkásságot. Azután hosszabb-rövidebb idő elteltével beáll a pangás.

Igy volt ez a munkapárttal is. Igaz, hogy a munkapárt itt is eltévesztette a dolgot, mivel minden energiáját befektette a választásokba, úgy, hogy a mikor a munkapárti többség először megszavazta a költségvetést, azután mindjárt szabadságra ment, és a szabadság leteltével újabb szabadságot kellett adni a háznak, mert nem volt mit tárgyaljon a munkapárt. Erre talán még emlékezni fog a munkapárt is, hiszen csak két évvel ezelőtt történt a dolog.

Különbözik is a mikor — még a koalíció hagyatékából elővett — a nemzet javát célzó javaslatokat tárgyalta a képviselőház, akkor nem volt obstrukció. És az ellenzék minden szociális javaslatot örömmel átengedett, épúgy örömmel engedte volna át a családi pótlékról szóló javaslatot is, sőt a kath. autonómiát is megszavazta volna minden obstrukció nélkül.

Hát tulajdonképpen nem az a fontos, hogy obstrukció volt, hanem elsősorban az, hogy *miért* volt obstrukció? És itt aztán egy kevéssé meg kell állapodnunk. A hadsereg fejlesztésére szükség van, mondták mindenfelől. Ezt az ellenzék

is elismerte. Tehát fejleszteni kell a hadsereget. Az ellenzék még ezt is elismerte. Hanem a fejlesztésnél azt kötötte ki, hogy ha már annyi áldozatot hoz az ország, akkor kapjon is érte valamit. Erre pedig előállott az akkori miniszterelnök és kijelentette, hogy amit a hadseregnek adunk, azt az országnak adjuk. Igen böles mondás, de csak ott, hol a hadsereg az országé. Ahol a hadsereg nem az országé, mint nálunk, ott igen is jogos az ellenzék követelése, hogy a nagy áldozatokért kapjon valamit az ország.

Hanem a munkapárt égett a vágytól, hogy a nyakunkba sózhassa a felémelt létszámot és most azt hiszi, megmentette a hazát. De vajjon honmentés-e az, mikor törvénybe iktatják, hogy a hadsereg nyelve Magyarországon német? Honmentés-e az, mikor az ország munkabírói fiait elvonják a produktív munkától. Honmentés-e az, mikor a hadseregben a magyar legénységet német szellemmel töltik el? Honmentés-e az, mikor a magyar katonát kivezényelik, hogy a képviselőtartsa fel és ne engedje be az országházba? Mindezekre feleljen a munkapárt lelkiismerete.

Mi úgy látjuk, hogy nem a munkapárt türelme fogyott el, hanem a munkapárt „gondolkozás nélkül szavazott.”

T Á R C A.

A panamák vége.

— Irta: Pál Dénes. —

Rég volt, de megtörtént. Darázs Józsi székely gazda jó módban élt. Hat, nyolc ökrös ment ki kapuján. Reggeltől estig tőkét hordottak vízi fűrészmalára. Volt honnan elég. Az erdő nem volt messze. Bővében volt a fa. Esténként, ha összeült a kupaktanács, úgy beszéltek, hogy annyi az erdő, még a tűz se tudná elégni soha. Senki se tudta, hol és mennyi az övé. Tehát mindenki az egészet magának tartotta. Erejéhez képest használta is mindenki ott és annyit, ahol és mennyit csak tudott. Kezdetleges eszközökkel amennyit kihasználtak, két annyi nőt a helyébe. Usztak a tutajok a Maroson. Tengelyen vitték a deszkát és lécet Kolozsvár és a külföld felé. Szerény igény mellett tellett a jó életre.

Egyszer aztán aranyláncos urak jöt-

tek a faluba. A zsidóhoz szállottak meg. Éjjelenként együtt ittak a kupaktanács tagjaival. Sok italt fizettek, még pezsgő bort is. De még többet beszéltek: Az erdő, a fa magában véve nem ér semmit. Maguk se a fáért, hanem a kidolgozott anyagra fordított munkáért és fuvarért kapják meg a pénzt. A székelyek helyeslőleg bólintottak. Gyakran jöttek így össze. Sokat ittak. Az urak fizették, de tovább és tovább beszéltek: Adják el az erdőt! Ki-kitől belbirtoka, arányában a közösbeli jogát megvesszük. Magok lesznek ezután is, kik a fát feldolgozzák és eluvarozzák. Megkapják akkor is azt, mit most megkapnak. De ki tudja még azt is, hogy mikor szakad ki a közből a magán. Találom az egész, de ha kell, jó pénzt fizetünk így is. A székelyeknek tetszett. Egy év alatt az aranyláncos urak az egész közös erdőt összegyűjtötték Besser Ézsauanak. Darázs Józsi is, mint a tanács tagja per tut ivott velök. Habozó bort fogyasztottak. S a végén? Ej mi az erdő! Hét fiam van s két lányom, hozzá kétszáz hold belbirtokom, kiáltott

ittas fővel. Hét fiúnak hét apaposztó harisnyája, nekem kettő s kilenc pezsgő bor! Jozéfa feleségemnek selyem szoknya, holló lovamra ezüst csengő! Két lányomnak huszonhat párna s két kaszten! Ki ad emnyit az arányjogomért? Megölelték, megcsókolták az aranyláncos urak. A vásárt írásba foglalták, alá is írták, ki is fizették.

Besser Ézsau gazdagabb lett háromszáz hold erdővel Darázs Józsi és utódai pedig örökre szegényebbek.

Aztán az arányosítás meglelt. Vasutat is építettek. Hatalmas nagy fűrész gyárakat is emeltek. Levegőben logó ördögös kötélén húzták az erdőből ezeket a fát s azon szállították a feldolgozott anyagot is a vasútig. S mit a tűz se tudott volna elégni soha, azt a fejlett technika megemésztette tíz év alatt.

* * *

A kakas éppen először kukorékolt, mikor Darázs János, a már régen meghalognak Józsi bá fia, járomba fogta két kis

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírmévek örvendő és legrégebbi egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

A románok (oláhok) bevándorlása és egyes román írók.

Írta: Dr. Karácsonyi János.

Egy újságíró***) ugyan felkiált, hogy az Abrud, Ompoly, Maros, Vulkán, Mehádia, Tisza szavakat kitől vettük volna át, ha a románok (oláhok) fenn nem tartják. De ezzel csak tudatlanságát árulja el, mert hiszen ezeket mind a szlávoktól vette át a magyar és a magyaroktól az oláh. Csakis a szláv csinált a Maris-ból Morist s ebből a román Mures-t, mint a mori-ból csinált muri-t.***) Mehádiá pedig a magyar Miháld-ból származott. De meg három — a III. és IV. században élő római író Eutropius, Vopiscus és Rufius Sextus egészen világosan mondják, hogy 265—272 közt a rómaiak Dáciából teljesen kivonultak, a Duna balpartjára költöztek. A Dácia városaiból és falvaiból kihozott rómaiakat Moesia közepén helyezte el.

Hát a római eredetekre annyira büszkélkedő románok (oláhok) meghazudtolják őseiket és nem hisznek azoknak, akik Dacia pusztulását látták, megérték!? Hát inkább hisznek annak a hízogó 1100 esztendővel később élő Bonfininek, aki ott Retenatiban messze minden igazi román-tól (oláhtól) Hunyadi Mátyás származása kedvéért sütötte ki a románoknak (oláhoknak) Erdélyben való maradását?! Vagy inkább hisznek a 1100 évvel később író Aeneasnak, akinek ott Németországban teljességgel nem volt alkalma megismerni a régi írók tudósításait és a románok (oláhok) igazi történetét?

**) Romanul 1911 okt. 19.

***) Magyar nyelv 1906. 100—101.

tehecskéjét. Az asszonya tőröt tett a borítóba s egy darab fekete kenyeret a tarisznyába. Aztán szép csendesen visszafeküdt, nehogy a kicsinyek felébredjenek. Még emi kérnének, pedig ura viszi az utolsót. Nincs egyébb a háznál. A kapu lassan zoppant, és Darázs János mentemdegélt felszánja után. Hogy hová? Erdőbe. De hogy kiébe, maga se tudta. Sapkáját lehúzta a szemére és fülére. Posztó zekéjét összszébb szorította. Önmaga elől szeretett volna elbujni. Szégyellette, de lopni indult. Hideg havas északi szél fújt. Senki se járt a járhatlan mezei és erdei úton. Alig tudott csoszogni a nagy hóban. Nehéz volt még a bocskor is. Keserű gondolatok keringtek fejében. Pár évvel még ezelőtt volt erdőnk. Az igaz, hogy a közösbé. De az egész közös, azért volt közös, hogy mindenki legyen. Hát a miénk is volt. Aztán megvolt az arányosítás is. Hogy mennyi és milyen jutott volna a közből, azt már tudom. Apám mint a többi székely apák nagy része elkótyavetyélte. Akkor volt erdő, volt kenyér. Most? Volt s nincsen. A hideg nagy és erős. Kicsiny házikókat is elhúzza helyéből. A tapasz is lehullott róla. Fa sincs a fűtőbe. Fagyos a levegő a kis kunyhóban... Nincs kereset, mert nincsen fa. A föld sem terem. Mostoha itt az égalf. Feleségem s gyermekeim éheznek.

Ily gondolatok közt érte el az öreg dúsgazdag Besser Ézsau pár holdas erdőjét, melyet üdülőhelyül és hírmondóul ha-

Hát ez lehet politika, de nem igazságszeretet! Lehet ezzel magukat és népiüket félrevezetni, de nem lehet komoly, igazságszerető férfiakat megtéveszteni. És hiába hivatkoznak a külföldi, e tekintetben járhatlan német tudósokra, mint Opiztra, a költőre, vagy Ranke-re, az újkori világtörténetíróra, vagy rég tulhaladott álláspontról magyar történetírókra, mint Horváthra és Szalayra, mert az előzőknek még csak idejük sem volt Bonfini tévedéseit megvizsgálni, a régi magyar történetírók pedig még nem tudták, hogy Anonymus csak meseíró, s műve csak geographiai értékkel bír.

Haladásszámba megy ezek után már az is, hogy Lupás elismeri az albán nyelvnek hatását az oláh nyelvre. Csakhogy azt írja, nem lehet tudni, hogy az albán nép hol lakott a régi századokban?

Ámde legyen nyugodt Lupás. Ha nem is tudjuk, hogy Krisztus előtti századokban hol laktak az albánok, de azt tudjuk, hogy már 150-ben a szlávoknak a Balkán félszigeten való letelepedése előtt elfoglalták a Kroja-Sentari között levő hegyeket -s így épen jökor ott voltak, hogy a 410—800 közt alakuló román nyelvre hatást gyakoroljanak. Pholomeus Claudius 140—150. táján írt Geographiájában világosan beszéli ezt s így az albánok a Dáciában 106—260. közt lakó rómaiakkal nem érintkeztek.

Az albán, görög és bolgár szláv hatás mind csak a Balkánon érhetne egy másután a román (oláh) nyelvet. A népszokások, a népköltészet stb. mind-mind balkáni eredetű.

Még jobban a dolog érdemébe vágó Paklisán felszólalása. Ő már a románok

gyott meg magának. Megállt. Majd egy nagy szál fenyőt ledöntve szánjára emelte. Aztán míg tehenei elfogyasztották a kis szénás-szalmát, maga is megette a dermesztő hidegben jéggé fagyott sovány kosztját. Hazafelé megvigasztalódva nézte nézegette a haza könnyen csúszó fenyőt. Holnap heti vásár. Felét eladom, lesz kenyér. Másik felét megtartom, lesz kis kunyhómban meleg.

* * *

Másnap Darázs Jánost a piacon előfogták. Honnan van a fa, ha nincs erdő? Hol a főbírói engedély, hol a bárca? Nem tudta igazolni magát. Fáját, amit hozott, mind elvették. A kicsiny ház továbbra is hideg maradt. A gyermekek ezután is éheztek. Törvény elé állították. Nem mondta, hogy éhezett és fázott családja. Csak két könnyesöpp gurult le beesett sápadt arcán s vallott: A fát Besser Ézsau üdülőhelyéül szolgáló erdőből hoztam. Loptam... vétkeztem, de belsőm azt súgja, nem vagyok büntetésre méltó. Az új nemes uraknak, ha szabad volt meggazdagodási vágyból büntetlenül ezer meg ezer holdat lopni, úgy gondoltam, szegény székelynek is szabad szükségből egy szálát.

Aztán elérkezül a hideg paragrafus. Darázs Janesit le is csukják, mert lopott. Egyik tehénét el is dobolják, mert a kárt meg kell téríteni.

Ez az erdők panamájának vége.

állandó erdélyi lakása ellen felsorolt döntő bizonyítékokot szerené meggyengíteni. Elolvasta Porphyrogeneta Konstantinnak azon tudósítását, hogy a besenyők és magyarok között négy napi járásnyira pusztá föld van, de azt mondja, hogy ez nem kényszerít bennünket azon következtetésre, hogy Erdély 950 évben még lakatlan volt.

Ha Paklisán a Honfoglalás kútfoiben nem csupán ez általam idézett lapokat nézi meg, hanem ha tudományosan foglalkozni akar e dologgal és végig nézi az egész művet és megtekint esetleg egyéb egykorú tudósításokat is, láthatva volna, hogy az egyes országok között levő 4, 5, 10 napi távolságok, ezek az ország közök lakatlanok voltak.

Ibn Roszteh például ezt írja: „A besenyők és a szlávok tartománya között 10 napi járőföld van. Az odavezető úton nagyon terjedelmes és járhatlan területeken kell áthaladni.” Csurdezi ezt írja: A besenyők és szlávok között 10 napi távolság van, de járt út nincs.*) A szerérek és khazarok közti távolságról ezt írja Ibn Roszteh: „Hogy Kazarországból utazol hozzájuk (a szerérek-hez), utad 12 napig tart pusztaságban.**) A Bajor- és Csehország közt levő területre 1103 táján épen azért hűződött Szent-Göntér, hogy ott egyedül remeteséghben éljen.***) Auerfurti Szent-Brunó pedig személyes tapasztalatból írja: „1108-ban elindultam a besenyőkhöz. Az oroszok ura két napig vezetett engem seregével egészen országának szélső határáig, amit a kőborló ellenség ellen nagyon erős és nagyon hosszú kerítéssel zárt el mindenfelől (firmissima sepe undique circumcausit.) Kimegyünk a kapun és két napon át mentünk, senki sem ártván nekünk. Harmadik nap három ízben vitettünk halálra.”

Ezek és hasonló ilyen adatok azok, amelyek kényszerítenek bennünket annak elfogadására, hogy az országok közt levő távolságok annyi napi lakatlan területet jelentenek. S mivel Konstantin műve 38 fejezete szerint a besenyők a Prut és Szeret mellett laktak, a 48 fejezet szerint pedig a magyarok a Temes, Maros és Körös mellett, világos, hogy a négy napi járás lakatlan föld nem lehetett más, mint a mai Erdély.

Különben Erdélyről egyéb forrásokból is tudjuk, hogy még a XI. században is jórészt lakatlan volt, pl. Szent László serege a kúnok ellen harcolván több napig tévelygett ott és csak az mentette meg az éhenhalástól, hogy bölény, meg szarvas farkakra bukkant, s mint fent idéztem Szében, Fogaras és Brassó megyék területe az oklevelek szerint is 1142-ig, illetőleg 1211-ig lakatlan (desertum inhabitata) volt.

Tehát az egykorú tanuk és adatok nagyon kényszerítik az igazságszerető el nem vakult embert annak belátására, hogy 950 táján Erdély lakatlan volt, és így a románok állandó ott lakása mese.

Nagy ellentmondást lát Paklisán értekezésében ott, ahol Anonymusról beszél. Mert ha Anonymusról beszél, szélek. Ha Anonymus bővítője 1280-ban élt akkor kortársra volt a románok bevándor-

* A magyar honfoglalás kútfoi 174.

** U. o. 187.

*** Katona: Historia critica I. 193 l.

lásának, hogyan írhatja mégis, hogy már itt voltak a magyarok bejövetelekor?

Hát kérem, van egy jó latin közmondás: „Multa licent stultis, plicteribus atque poetis.” Anonymus és bővítője nem történetíró volt, hanem csak költő, meseíró. Műve nem történet, hanem hősköltemény. Látható ez abból is, hogy szerinte a magyarok mindig és mindenütt győznek. Már pedig azt román testvéreink is szívesen elfogadják, hogy a magyarok nem mindig győztek, hanem vereséget szenvedtek.

Esperantista kongresszusok.

Mikor e sorokat írom, kicsinyített képe jelenik meg előttem a — föltámadásnak. Igen nagyot akartam mondani, hát így talán elértem. Ugyanis látom lelki-szemeimmel, hogy a világ minden nemzetsége feltámad és — egy-két vagy többkevesebb tagja által képviselve — indul egy közös gyülekező helyre. Az az nem indul, hanem a legtöbbje már útban is van, ki egy, ki két vagy több nap, sőt — hónapok óta! Jönnek a legszélső Keletről és Nyugatról, Éjszakáról és Délről, jönnek minden országból és nemzetből, mely az ég alatt vagy, hogy találkozzanak K r a k ó b a n. Tehát képviselve lesz ott a szó legszorosabb értelmében az e g e s z e m b e r i s é g és — valamennyien ugyanazon nyelven fognak beszélni. Vajjon nem esodálatos ez? Senki se beszél a saját nyelvén és senki se beszél valamelyik társának a nyelvén és mindnyájan megértik egymást, mert egy közös nyelvük van, mely egyiküké se és mégis mindnyájuké, mely nem egy emberé vagy nemzeté, hanem — az emberiségé. Emberek fognak találkozni egymással olyan nemzetségekből, a melyek létezése felől soha csak nem is hallottak és — azonnal beszédbe fognak eszkedni. Ha embert látnak (mint mesében vagy álomban történik) még csak eszükbe se jut arra gondolni, hogy talán másképp is lehetne — beszélni kezdenek egymással, hiszen — így él bennük a tudat! — ha egyszer ép ember valaki, akkor a beszédünket meg kell értenie, mert mi is emberek vagyunk.

Ki mert volna ilyen eshetőségre gondolni csak rövid negyedszázad előtt is?

Harmadfélszáz év óta alig telt el 4—5 év, hogy valami új közös nyelvvel ne állott volna elé valaki. Voltak köztük lángelmű tudósok (Leibnitz stb.), püspökök, apát, pap, jezsuita, volt magyar ember is (Kalmár Gy.), de a kérdést csak 25 év előtt sikerült megoldani a zseniális dr. Zamenhojnak, aki a szerény dr. Esperantó (Reménykedő) álnév alatt 1887-ben adta ki az általa csinált nemzetközi segédnyelv nyelvét, mely nyelvnek ma már igen tekintélyes irodalma van.

Ennek a nyelvnek kath. vallású hívei is kongresszusra gyűlnek össze a mi fővárosunkba és kizárólag esperantó nyelven fognak tanácskozni és esperantó nyelven lesz még a prédikáció is.

Azt hiszem olyan tény, amely eléggé meggyőzhet róla mindenkit, hogy itt életképes segédnyelvről van szó, melyet el-sajátítani mindenkinek érdemes, sőt amelyet meg nem tanulni (tekintve, hogy megtanulása intelligens emberre nézve szinte játék) talán vétkes mulasztás is önmagunk ellen.

Némethi Gellért.

Levél a Szerkesztőhöz.

Főtisztelendő Szerkesztő úr!

A szervezésben lévén minden erő, csak a szervezett erőnek lehet reménye a győzelemre. Ilyen kánikuláris melegben megenged a Főtisztelendő Szerkesztő úr, ha egy kicsit őszintébben is szólok. Szeretnék sok mindent magamban elraktározni, de a nagy hőség kiszorítja belőlem. Ilyen melegben mit írhatnék egyebet, mint a mit legközelebb kézhez kapok, — a politikáról vagy iskoláról. A politikához nem nyúlok. Az ma már nagyon zavaros. Nem lehet eligazodni rajta. Irok tehát az iskoláról.

Valahányszor az iskolára gondolok, mindannyiszor lelkiszemem elé áll a porosz néptanító, ki a franciákat oly briliánsan legyőzte. Egyebet se csinálok egész életemen keresztül, ezt a tanítót keresem. Milyen eredménnyel, maradjon az én titkom. — De tény az, hogy mi, katolikus néptanítók vagy olyanok leszünk mint a hajdani porosz tanító, s akkor a győzelem a miénk lesz, vagy nem leszünk olyanok, s akkor a katholicizmusnak a gaudiumi iga alatt át kell mennie.

Mindenfelé csak azt halljuk, hogy szervezkedni kell, mert különben vereség a végünk. Annyi mindenféle szervezetet alkotunk, hogy maholnap az ember felsorolni se tudja. A magam részéről azt nem helytelenítem, de látok benne némi erőszétforgácsolást. Tudom, Főtisztelendő Szerkesztő úr, nem kíváncsi az én felfogásomra, mert mindenkinek meg van a magáé, s az neki a legdrágább. De mégis engedje meg, megmondhassam egy-két szóval, hogyan gondolom én megreformálhatni a világot, t. i.: a mi szűkebb magyar katolikus világunkat.

Szentül meg vagyok győződve, hogy két oldalon mindent vagy nagyon sokat meg lehet tenni. Az egyik a papnevelde, a másik a tanítóképzés. — Legyen a kettő teljesen az ur Jézus tervének megfelelő, legyen bennük előjáró és tanár a Messtér, Ó dolgozzák, a mint jónak látja...

Háromszáz pap, s azt hiszem négyszer-ötször annyi tanító gyönyörű íkete-sereg, a melyik még nem egy Mátyás királynak örök dicsőséget szerezne. Tyűh! Ha elképzelem, mily óriási munkát végeznének ezek erdélyszerte. Mily borzasztó csatazaj, munkalárma, sorakozás, erőki-fejtés és megütközés hallszának mindenütt. A csatazaj egyszerre csak elillne, s dicsőségben kiemelkednék a kereszt, mint feltétlen dictátor.

A szabadkőművesek visszahúzódnának sötét óduikba, a szocialisták szegyen-keze tennék le a fegyvert, egy igazibb, őszintébb, keresztény szocializmus előtt, s a protestánsok bámulva s titkos hódolattal néznék e munkát, és a zsidók ámulva gondolnák, hogy ismét föltámadt Krisztus. S ugy-e, nem is gondolná rosszul.

Vegyük csak jobban szemügyre a dolgot. Én úgy látom, lehet hogy talán nem helyesen, hogy iskoláink ezideig szervezetlenek. De mit beszéllek! Ott vannak a „Rendszabályok.” Ez elég szép szervezésről tesz tanúságot. Igaz. Magam is bámulom és büszkeséggel szeretem a „Rendszabályok”-at. Önérzetem nagyra nő, mikor elgondolom, hogy katolikus kezek

ily talpraesett munkát végeztek, mint a „Rendszabályok”.

Csak azt nem tudom, hogy nekünk erdélyieknek mikor lesz már a „Rendszabályok”-hoz szerencsénk. A kánikulában is e gondolat bánt engemet. Szeretettel kérem a Főtisztelendő Szerkesztő urat, írja meg, hogy a „Rendszabályok”-at fogjuk-e látni valaha, vagy nem. Már tudni-illik mint élő valóságot. Jön az ős, a meleg erejéből veszti, s egy kis melegítőnek jők volnának a „Rendszabályok”...

Minden jót kívánva Főtisztelendő szerkesztő úrnak,

egy az agyongyötört igazgatók közül.

T A N Ü G Y.

Az 1912—13. tanévre szóló értesítés.

A gyulafehérvári állami polgári fiúiskolában a beiratások folyó évi szeptember hó 2—5. napjain tartatnak meg a polgári iskola ideiglenes elhelyezésére szolgáló iparos tanonciskolai épületben.

Ezen határidők elmúltával csak kellő igazolás mellett vehetők fel a tanulók, ha a különben korlátolt (osztályonként 45—50 tanuló) befogadására alkalmas helyiség megengedi.

A beiratásnál az I. osztályban első-sorban gyulafehérvári szülők gyermekei számíthatnak felvételle. Más vidéki tanulók csak abban az esetben vehetők fel, ha a korlátolt létszám megengedi, miért is a kellő időben való jelentkezésre már most felszólítom az érdeelt szülőket.

A felvételnél nem csupán a jelentkezés sorrendje, hanem első-sorban a bizonyítvány értéke lesz irányadó.

A polgári iskola I. osztályába azon tanulók vehetők fel, kik életük 10-ik évét betöltötték, az elemi népiskola IV. osztályát sikerrel elvégezték és ebbeli ismereteiket esetleg felvételi vizsgálat útján is igazolni tudják.

A beiratásnál minden növendék szülő-jének, gyámjának vagy ezek helyettesének kíséretében személyesen tartozik megjelenni. Ez alkalommal minden tanuló köteles átnyújtani az igazgatónak vagy helyettesének:

1. előző tanévi iskolai bizonyítványát,
2. eredeti születési bizonyítványát,
3. újravizsgálási bizonyítványát.

Ezen okiratok az iskolai év végéig az igazgatói irattárban őriztetnek.

A tandíj elengedését kérők ezeken kívül kötelesek Alsó-Fehér vm. tanfelügyelőségére (Nehéz János kir. tanfelügyelő úr nevére) címzett folyamodványukat s az ahhoz csatolt szegénységi bizonyítványukat is átadni. Ez utóbbiban okvetlenül feltüntetendő a szülők foglalkozása, vagyoni állapota és kiskorú gyermekeinek száma. Ezen adatok hiánya kockáztatja és megnehezíti a tandíjmentesség elnyerésének lehetőségét.

Tandíj elengedéseért csak olyan tanulók szülei folyamodhatnak, kiknek fia legalább jó általános bizonyítvánnyal bírnak.

A beiratásnál fizetendő illetékek: tandíj egész tanévre 20 kor., beiratási díj 2 korona, könyvtári díj 1 korona, értesítő

díj 1 korona, nyugd. hozzájárulás 30 fill., tanulmányi kirándulás alapjára 1 korona, összesen 25 korona 30 fillér.

Az összes illetékek és a tandíjnak leg-
alább fele a beiratásnál, másik fele legkésőbb február 1-én esedékes.

A szükséges tankönyvek jegyzékét igazgatóság kellő időben közölni fogja.

A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 7-én délelőtt 8 órakor lesz.

Gyulafehérvárt, 1912. aug. 8-án.

A polg. főiskola igazgatósága.

H I R E K.

Aranymisés pap. Életének ritka szép határkövéhez érkezett Bálint László, t. kanonok, berecki főesperes plebános. Most mult ötven esztendeje annak, hogy pappá szenteltetett. Hosszú pályafutása alatt fáradhatatlan munkásságával, emberszeretettel, körültekintő tapintatosságával nemcsak híveinek ragaszkodó tisztelőjét, hanem a más vallásúak becsülését is megszerezte. Mint ember is megérezte általános tisztelőinek, szeretetnek örvend a puritán jellemű férfiu, aki hosszú munkás pályájának minden percét vallásának, hazájának, s a társadalomnak szentelte. Az emlékezős évforduló alkalmával mi is őszintén gratulálunk.

Magyarok a német katolikus nagygyűlésen. Az Aachenben ülésező 59. német katolikus nagygyűlést bevezető ünnepély vasárnap folyt le. Régi szokás szerint a német nagygyűlésen más nemzetek képviselői is résztvesznek. Az Országos Katolikus Szövetség részéről Zsembery István dr. ügyvivő alelnök, Hindy Zoltán igazgató, Buttykay P. Antal Szent Ferenc-rendi tartományi ör voltak ott. Az ünnepélyen a magyarok nevében Buttykay P. Antal beszélt, aki hatalmas szónoki erejével, tiszta német kiejtésével a teremben összegyűlt tizezernyi tömeget egészen magával ragadta és a magyar nemzet számára igaz lelkesedéssel honorált pártatlan sikert biztosított.

Püspöki urunk és a Tanítóegyesületek Szövetsége. A Tanítóegyesületek Szövetsége júliusi közgyűlésén táviratilag üdvözölte a főpásztort. Ezen üdvözlésre Majláth G. Károly püspök urunk a következő választ küldte: „Szíves üdvözléteket hálásan köszönöm s kérem a jó Isten, tegye áldáossá munkásságukat.” Főpásztorunk ezen kedves sorait szeretettel hozzuk a szövetségi tagok tudomására.

Miniszteri és főtanhatósági köszönet. A kézdívsárhelyi r. k. főgimnáziumnál Tóth József dr. orvos és testvérei szüloik emlékére 200 koronás jutalmi alapítványt tettek. Az alapítvány most nyert miniszteri és főtanhatósági jóváhagyást. Az alapítványt tevőknek úgy a miniszterium, mint a főtanhatóság köszönetét fejezte ki.

Magyar főpapok a bécsi eucharista kongresszuson. A nemzetközi eucharista kongresszuson a magyar főpapság köréből Fischer-Colbrie, Glattfelder, Prohászka, Széchenyi gróf, Majláth gróf, Párvy, Radnay, Balázs, Podhradzky, Boromissza, Zichy gróf, Mikes gróf, Várad, Rozuj, Hosszu püspökök, Rajner Lajos dr. vikárius, Mohl Antal nagyprépost, Posilovics érsek, Kapacs, Vucsics és

Drohobeczky Gyula püspökök fogtak részt venni.

Tanítók katonakötelezettsége. Az új véderőtörvény egy speciálisan a tanítóokra vonatkozó intézkedése általánosságban kimondja, hogy a tanítói oklevéllel bíró hadkötelesek egy évi önkéntességi szolgálatra kötelezettek; nyolc heti kiképzésben, tehát a póttartalékban való elhelyezés kedvezményében csak azok a tanítók részesülnek, kik oly vidékek iskoláinál vagy intézeteinél működnek, ahol a tanítók sorában hiány mutatkozik. Ezeket a vallás- és közoktatásügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértőleg fogja megállapítani s rendeleti úton közzétenni. Az önkéntességi évet az elemi és polgári iskolák, tanítóképző és gyógypedagógiai intézetek tanítóinak, illetve tanárainak és a tanítóképzőintézetek növendékeinek a honvédségnél kell kiszolgálniuk.

Magyar birtok oláh kézen. A lapokból vesszük a hírt, hogy Háromszék megyében az ország határa mellett közvetlen hosszú vonalban végig húzódó 30,000 kat. hold kiterjedésű erdő birtokot örök áron eladták 60,000 koronáért Czárán Artaxes bukaresti bojárnak. Állítólag a magyar vállalkozóknak és a magyar kormánynak is kínálták megvételre a birtokot. Igazán szépen erősítjük magunkat s gyönyörűen izzuk a magyar földbirtok politikát. Hírét vesszük annak is, hogy a borpataktelepi dúsgazdag aranybányák közül a legnagyobb, a több mint egész évtized óta pártatlanul virágzó Pokolbánya egy oláh előkelőségekből és pénzemberekből alakuló konzorcium kezébe került. (Ehhez a hírhez csak azt jegyezzük meg, hogy örökös sopánkodással nem mentjük meg a magyarságot. Ne várjunk mindent az államtól. Az eladott birtokot sem az oláh kormány, hanem takarékos, munkás magánemberek vették meg. Kevesebb kávéház, kevesebb külföldi utazás, egyszerű, szolid élet és akkor nem kell majd eladni a birtokot, vagy ha mégis eladásra kerül, lesz magyar vevő is. Szerk.)

Az igazságügyminiszter a kolozsvári ügyvédi kamara ellen. Kolozsvárról jelentik: Az igazságügyminiszter megsemmisítette az ügyvédi kamarának azt a határozatát, melyben elítélte a kormánynak a június 4-iki képviselőházi ülésén tanúsított eljárását. A megokolás szerint a kamara nem volt jogosítva ily határozatot hozni, mert a törvény a politikát kizárt a kamarák hatásköréből.

A kántortanítók fölmentése a sekrestyési teendők alól. A magyar kath. püspöki kar folyó évi április 25-én és 26-án tartott tanácskozásai folyamán tárgyalta a magyar kath. tanítók országos bizottságának és a kath. tanügyi tanácsnak emlékiratát a kántortanítóknak képesítéshez nem kötött (sekrestyési és harangozói) teendők alól való felmentése tárgyában. A püspökkari tanácskozmány kimondotta, hogy a nagymélt. püspöki kar a harangozás gondozására és a sekrestyési teendők ellátására a tanítókat kötelezni nem kívánja. Azonban, ha valamely tanító a hitközséggel ez irányban külön megállapodni kíván, ebben sem a hitközség, sem a tanító szabadságát nem korlátozza, hanem az intézkedést rábírja az iskolaszékre. Ez a döntés azt jelenti, hogy a kántortanító nem kötelezhető a harangozói és sekres-

tyési teendők ellátására. Ezek a foglalkozások a tanítói és kántortanítói állással viszonyban nincsenek és így az ürsedésbe jött állások hivatalos hirdetésibe sem vehetők fel, mint az állással járó kötelezettségek. Ezzel az intézkedéssel betetőzést nyert az 1907. XXVII. t.-c.-nek az az intézkedése, amely e képesítéshez nem kötött foglalkozások után megállapított jutalékot a javadalmi jegyzőkönyvből és a díjlevélből kihagyni rendelte. A mi egyházmegyénkben ugyan nem igen aktuális ez a rendelet, közölnük azért, hogy minél szélesebb körben publikáltassék.

Papi korális kurzus Mária-Radnán. Járosv Dezső, az Orsz. m. kir. zeneakadémia tanára, temesvári székesegyházi karnagy. aug. hó 24-ikétől 28-ikáig papok részére korális kurzust rendez a máriaradnai ferencrendiek házában. A kurzusnak célja kettős: az első, hogy a jelentkezők a hagyományos korális szellemében tanulják előadni a papra kötelező liturgikus oltárénekeket, a második, hogy a „motu proprio” szellemében útmutatást nyerjenek az egyházzenei liturgiákban.

Értesítés. A Kovrig Tivadar által alulírott szamosújvári örm. kath. árvaleányintézetbe folyó évi augusztus havában 5 árvaleány fog felvétetni. A keresztlevéllel, szegénységi bizonyítvánnyal (mely az illetékes örm. kath. lelkész ilyenek nem létében az illetékes róm. kath. lelkész által is aláírandó) a szülőknek vagy atyának, illetve anyának elhalálózási bizonyítványával újraoltási bizonyítvánnyal, orvosi bizonyítvánnyal, iskolai bizonyítvánnyal (ha az árva már járt iskolába) felszerelt folyamodványok folyó évi augusztus hó 25-ig Bárány Lukács tb. kanonok szamosújvári főesperes-plebános üröz nyujtan-dók be.

Tusnád fürdőről írják: A tusnádfürdői kápolna részére jólelkű adakozók eddig mintegy 3300 korona értékű felszerelést adtak össze. Folyó évben Prager Zsigmond és kedves neje szép Jézus Szíve szobrot ajándékoztak. Pár évvel előbb dr. Dolecskó János fürdőorvos és neje egy lurdí Mária szoborral díszítették a kápolnát. Ugyancsak folyó évben dr. Oncu Miklósné egy gyönyörű perzsaszőnyeget, özv. Alice G. Gheorgin bukaresti nő, ki nem régen lett katolikus saját kezűleg hímezett oltárterítőt és nagyobb pénzüsszöveget adott a kápolna számára. A kegyes adományozókat a jó Isten áldása kísérje. Azt hisszük, nem ártana, ha az illetékes körök már végre-válaláhára gondólnának arra is, hogy az Ur Jézusnak saját hajléka legyen Tusnádfürdőn, hogy a királyok Királya ne legyen kénytelen szegényes bérházban talán sokszor még az örök lámpát is nélkülözni.

Székelymész külföldön. A magyar-német és osztrák méhészek folyó hó 2-6-án tartották meg ez évben nemzetközi kiállításukat a csehországi Bodenbachban. A kiállítás versenyre a vármegyei méhészegyetel a vármegye különböző pontjairól küldött fel mézet s a hivatalos úton nyert értesítés szerint a vármegye mézterméke első dijakkal lett kiüntetve. A székely méz főleg a németek tetszését nyerte meg s már több megkeresést kaptak, mely szerint az összes termést hajlandók átvenni horribilis árárt.

A nagyenyedi beszámolóra városunkból is átrándultak egyenlőn. Ugy halljuk, hogy a beszámoló minden baj nélkül történt meg. Azt is beszélik, hogy városunkból egy század közös katonát vezényeltek ki, mert a kormány nem bízott a nagyenyedi honvédekben. A katonaság azonban az utcán nem mutatkozott.

Visszavont katonai behívások. Az új honvédségi törvény értelmében a 11-ik és 12-ik szolgálati évökben levő honvéd tartalékosok — hacsak nem mulasztottak — többé nem lévén fegyvergyakorlatra behívhatók, az ezek részére a régi törvény alapján kibocsátott behívójegyeket a honvédkiegészítő parancsnokságok — az új törvény életbelépte után — visszavonták.

Titakozás a nagyvár. gör. kath. püspökség ellen. Érdekes leleplezés történt a napokban — mint a Magyar Kurir jelenti — Csikmegyében. Román agitátorok nyilatkozatot akartak hiveikkel aláírni a gör. kath. magyar püspökség ellen; Márton László szolgabíró ébersége folytán azonban sikerült az izgatásnak elejét venni és a mozgalmat csirájában elfojtani. E hó 5-én történt, hogy Kampiánu Ilyés gör. kath. esperes, a gyimesi községekől hazajövet kiszállott Lovészén, magához hívatta Bokor Ilyés megyebíró s átadott neki egy „Declaratiune” (Protest) című iratot, hogy azt hiveivel aláírassa. A lelkes agitátorok hozzá is fogtak a munkához, azonban a közigazgatási hatóságok lefűlélték őket, a nyilatkozatokat lefoglalták és dr. Márton László főszolgabíró beküldötte őket felettes hatóságának.

Állatforgalmi korlátozás. A hasított körmű állatoknak Nagy-Küküllő vármegye megyesi járásából és Medgyes városból Horvát-Szlavonországokba való bevitelére, száj- és körömfájás miatt, tiltottak.

Marosújvári élenk fürdőélet uralkodik. Rendkívül sok a fürdővendég. A vendégekönnyven gazdagon vannak képviselve a legélkebb színek (grün, roth, weisz, schwarz) ékkövek, (goldstein, diamantstein) erdők, mezők, (kornfeld) hegyek, sőt még a hajnalesillag is. Csupa eredeti, hámisítatlan típus.

Az utasok podgyászja. A Máv. igazgatóság rendeletet bocsátott az állomásfőnökségekhez, amelyben elrendeli hogy augusztus 1-től valamennyi személy- és gyorsvonatok utasainak podgyászát olyképen ellenőrizzék, hogy az előírástól eltérő kézipodgyászokat a podgyászkoocsiban kell elhelyezni.

Kisiklás a székely körvasúton. A székely körvasút Madéfalva—marosvásárhelyi részen, Ratosnya és Palotailva állomások között egy tehervonat mozdonya és tizenkét kocsija kisiklott. Egy fékező sulyosan, két fékező és a mozdonyvezető nem veszélyesen sérültek meg. — A pályát a kisiklás annyira megrongálta, hogy a két állomás között a vonatok esütörtökön estig nem közlekedhetnek.

Új földgázforrás. Kolozsvárról jelentik: A kisküküllőmegyei Bázsnáról ma délután telefonon értesítették az erdélyi kutatási kirendeltséget, hogy a június 27-én megkezdett furás ma eredményre vezetett. 38 méternyi mélységből nagymennyiségű földgáz tört elő s a mérések alapján gázszolgáltatás képessége napokint 10.000 köbméternél nagyobb. Ezen eredmény jelentősége nagy azért, mert sok sikertelen furás után azt hitték, hogy Kissármáson kívül a földgázutak nem fognak eredményel járni.

Tűz a kissármási gázmezőn. Ma éjjel egy óraker a szármási gázmezőn egy új furásnál meggyújt a földgáz. Az esetről hajnalban értesítették a kolozsvári kutató

kirendeltséget, a melynek részéről Böhm Ferenc kirendeltségi vezető Szádeczky Gyula egyetemi tanár geológussal automobilon sietett ki Sármásra. Böhm főmérnök déli egy óraker érkezett vissza Sármásról s Vikol Kálmán helyettes polgármestertől tüzőtő-feeskendőt kért, a polgármester-helyettes azonban csupán egy kézi feeskendőt bocsáthatott rendelkezésre, mert a várost nem lehet feeskendők nélkül hagyni. Böhm mérnök és Szádeczky professzor most fogják a feeskendőt kiszállítani, s maguk is visszatérnek automobilon a tűzhöz, a mely Kolozsvártól 60 kilométernyire van. A magas lángoszlop az éjjel a messzebb fekvő falvakban is látták. Valószínűnek tartják, hogy egy cigány munkás gyújtott pipára, s ez okozta a tüzet. Robbanás nem történt, a kut felett épített faépület és a furókészülék azonban elégett.

Tanítók gyógyfürdőjéről.

Általánosan ismeretes a tanítók amaz értékes mozgalma, hogy a tanítók és más társadalmi állású egyének fárasztó munkában meggyengült idegzetek erősítése, a meghülésből származó összes betegségek gyógyítása, kellemes nyári üdülése s így a további intenzív munkához szükséges új erő gyűjtése szempontjából egy gyógyfürdő és üdülőhely létesítését vették tervbe. Mert, míg egyik-másik fürdőn olesó fürdői üdülésének és gyógyulásának csak egy része az olesóbb lakás kérdése nyer megoldást, a betegségező alapok szervezésével szintén csak néhány tanító juthat olesón fürdőhelyekre, addig a tanítók társadalmi gyógyfürdőjének szervezésével ezer meg ezer tanító és tanító-család üdülhet és gyógyulhat az otthoni költsége mellett. E föltevésről a valóságban is meggyőződést szereztek a tanítók, mert a szervezés alá vett székelyudvarhelyi Szejke fürdő, bérleti alapon már most a jelen nyári idényben megnyitották a tervezett fürdő és üdülőhelyüket, s számos tanító és tanító-család és más társadalmi állású egyén üdül és gyógyul ezen értékes hőforrású, kén-sós, a herkulési források vizével csaknem azonos összetételű gyógyvizű, erdős helyesen fekvő Szejke fürdőn.

Szerzett tapasztalataik alapján egytől-egyig elragadtatással beszélnek ezen, nagy kincsértéket érő fürdő hatásáról, gyógyerejéről s erős elhatározással vannak, ennek megszerzése és célszerű kiépítése érdekében szervezés alá vett részvénytársasági mozgalom támogatása érdekében.

A közeli napokban kibocsátandó részvénytársasági „Alapítási Tervezet” szerint, a készen levő építési tervek és költségvetések alapján a részvénytőke 300,000 korona lesz s egy részvény ára alapítási költségekkel együtt 52 korona, melyet a tanítók és más állású, foglalkozási egyének is jegyezhetnek. A tanítók eme társadalmi mozgalomhoz való csatlakozása az Udvarhelymegyei Jegyzői Egylet, a napokban hozott közgyűlési határozata alapján az ország összes jegyzői egyesületeit felhívja, hogy a kibocsátandó részvények 50 százalékát a jegyzők vegyék meg, hogy így segítsék mielőbb céljához jutni ezen üdvös mozgalmat, a tanítók társadalmi gyógyfürdőjének kiépítését. Részvények és villatettek vásárlása iránti szándékát bárki bejelentheti már most Gyerkés Mihály igazgató-tanítónál,

Székelyudvarhelyt. Részvénytársasági és a magánépítkezések az alakulás után azonnal megkezdődnek.

Drága uborka. Székelyudvarhely városában a mult héten az egyik vendéglőben egy utazó kovászos uborkát rendelt a pecsenyéhez. Mikor fizetésre került a sor s a pincér 60 fillért (hatvan fillért) számított fel az egy darab uborkáért, nem akarta elhími, hogy a pincér nem tévedett s kifogásolta a hallatlan nagy árt, de a pincér az étlappal beigazolta, hogy valóban annyiba számítják s meg kellett fizetnie. — Ugy látszik az ottani vendéglősök nem elég élelmesek arra, hogy ha náluk kevés uborka termelt, máshonnan vitessenek.

A jó cselédek. Egész Európában mindenütt megvan a cselédkérdés gyógyíthatatlannak látszó mizériája. Kivéve Dániát, ahol ez a társadalmi baj tökéletesen orvosolva van a cselédmunkások munka- és bérviszonyainak szabályozása által. A dán háziasszony pontos, megbízható, kitünően képzett és intelligens cselédség felett rendelkezik. Igaz, hogy megfizeti az árat, de meg is éri a fizetséget az olyan cseléd, aki nem házi ellenség, hanem jóindulatú, lelkes segítőtárs, akinek nem robotos helye, hanem igazi otthona a gazdája háza. Ezt a csodát pedig nem holmi búbjóssággal érték el a dánok, hanem a cselédkérdés egyszerű szabályozásával. A közvetítést maga a dán országos cselédszövetség végzi s ez a szövetség csak az általa képzett, kipróbált és képesített legjobb munkaerőket helyezi el. A szövetségnek erre a célra egy hat hónapos állandó cselédképző tanfolyama van: s az a cseléd, aki ezt a tanfolyamot elvégezte, a főzéstől kezdve egészen a gyermek és a betegápolásig, a háztartásnak minden néven nevezhető munkájában tökéletes jártassággal bír. De helybe csak úgy áll, ha a gazda formális szerződést köt vele. Ennek a szerződésnek a pontjait pedig az országos cselédszövetség szabja meg. A szerződés mindenekelőtt kimondja, hogy a cselédnek egy havi fölmondási időhöz van joga, s fölmondani csak a hónap 15-ik napján lehet. Joga van a szerződött cselédnek mindenekelőtt elégséges és egészséges kosztra, továbbá egy tisztességes külön szobácskához és napközben másfélórát pihenő időhöz. A fizetés meghatározásánál kimondja a szerződés, hogy a munkaidő reggeli 6 óránál hamarabb nem kezdődhetik és esti 7 órán túl nem terjedhet. Minden munkáért, a melyet a cseléd ennek az időnek a keretén kívül teljesít, óránként 30 fillér pótdíj fizetendő. Végül joga van a szerződött házi munkásnak minden két héten egy szabad délutánra és hetenkint két szabad estére; minden esztendőben egyszer pedig nyolc napi szabadságra. Meg vagyunk róla győződve, hogy minden magyar háziasszony fel fog háborodni azon, hogy cselédek ilyen embernek dukáló módon merték szabályozni a maguk sulyos szolgálatát. Itt nálunk tán seprűvel vernék ki azt a cselédet, aki a szegődésnél ennek a tizedrészt követelni merné. Hanem azért mégis jajgatunk, hogy rosszak a cselédjeink. Pedig talán, talán...! Dánországban nincsenek rossz cselédek, mert nincsenek rossz gazdák.

Nem lövik agyon a Sziámot! Sziámot, a budapesti állatkert hirhedt vad elefántját tudvalevőleg agyon akarta lövetni az

állatkert igazgatósága. Az agyonlövés dicsőségeért több ismert nevű vadász pályázott, de reményük füstbe ment, mert Sziam meggyógyult, ismét jókedvű, eszik mint azelőtt és fürdik a nagy medencében, amelyet udvarában kiástak neki. Ha valaki bosszantja, hát vizet merít az ormányába és lefecskendi az illetőt, aki megérdemli ezt a megleckéztetést. Hogy társasága legyen, még egy elefántot vásárolt az állatkerti igazgatóság és pedig egy szelid és tanított nőtényt, amelynek hátára széles, kétoldalas nyeret tesznek s ezen 8 felnőtt ember állhat és kőrsétára indulhat az elefánt hátán a kertben. Ez az elefánt legközelebb érkezik Hamburg felől az indiai barna ápolójával együtt aki egyúttal vezető is az elefántot, ha lovagolnak rajta.

Külföldi állatok szaporodása az állatkertben. Rendkívül érdekes kísérleteket végeztek az állatkertben több melegvidéki állatfajjal, hogy vajjon szaporodik-e nálunk. Sikeresült a japáni-szikaszarvas, az indiai kis antilopok, az amerikai hatalmas vapi-tiszarvas és az ausztráliai kenguruk szaporítása, amennyiben mindezeknek a szép állatpároknak egy-két fia született az utolsó időkben. Ezeket az állatfajokat ennek alapján nálunk tenyészteni és esetleg vadászati célokra lehetne felhasználni.

IRODALOM.

„A brassai ötvösség története.” Irta Gyárfás Tihamér. Szinte azt gondoltuk, mikor július folyamán ezt a munkát megkaptuk, hogy rosszkor jelent meg. Holt szezon. Ilyenkor nem olvas senki. Hanem eszünkbe jutott az a közmondás is, hogy a jó bornak nem kell cégér. A jó könyv is el kel hamarosan. Gyárfás tanár pedig jó könyvet írt. Kissé különös, de találó a hasonlat, ha azt mondom, hogy Gyárfás úgy tesz, mint a mozi direktor. Szemeink elé tárja az életet. Látjuk a régi brassai mestereket, mesterlegényeket, a mesterműveket. Könyvében meglevenednek előttünk az alakok. Látjuk őket mulatság közben, a vásáron, az egyesületben, a városházán, otthon a családi körben és a nagy nyilvánosság előtt. A büntetések és kitüntetések, a lakodalmak, esküvők, temetések mind-mind felvonnak az olvasó szemei előtt. Igazán érdemes munkát végzett dr. Gyárfás és jóleső örömmel és büszkeséggel tölt el bennünket, hogy a szerző munkássága iránt a brassói városi tanács és a szász gimnázium tanári kara is nagy érdeklődéssel viselkedik, úgy, hogy a szerző előszavában külön is köszönetet mond úgy a tanácsnak, mint a presbyteriumnak. A mű ára a szerzőnél rendelve 3.30K. Könyvkereskedés útján 4.50 K.

A „Borromeus” hitszónoklati folyóirat (Győr; előfizetése: 8 Kor.) legújabb, augusztusi s részben szeptemberi füzet pompás szentbeszédek közlő vasár- és jubileumra s két búcsú-ünnepre. Valamennyi szentbeszéd értékes, tartalmas és szépen kidolgozott, de legmegkapóbb a szent István királyunkat dicsőítő lendületes beszéd. Különböző némi tájékoztatásul itt van a füzet tartalom-jegyzéke:

1. Pünkösöd után X. vasárnapra: Az igazán istenfélő és farizeus lelkiület. Plebánus-tól.

2. Pünkösöd után XI. vasárnapra: A

halló- és beszéd-szerv helyes használatáról. Gerebenics Sándor szerkesztőtől.

3. Nagyboldogasszony ünnepére: Mária drágalátos halála és dicsőséges menyevitele. Névtelen-től.

4. Pünkösöd után XII. vasárnapra: Az Urísten igazi szeretetéről. Káplán-tól.

5. Szent István király ünnepére: Szent István öröksége. Dr. Hász István, győri püspöki szertartótól.

6. Pünkösöd után XIII. vasárnapra: Jótettért hála jár. Gerebenics Sándor szerkesztőtől.

7. Pünkösöd után XIV. vasárnapra: (Órangyalok ünnepe). Névtelen-től.

8. Kisasszony ünnepére: Istenanyjának a születésnapja a mi örömnepünk. Plebánus-tól.

Alkalmiak: 9. Halotti beszédek. Cimis-től. IV. Serdülő gyermek temetésén. V. Hirtelen elhunyt hívő temetésén. VI. Istenfélő családnya temetésén.

10. Templom-szentelésre: A kath. templom Isten háza és a mennyország kapuja. Dr. Tauber Sándor, szombathelyi kanonoktól.

11. Mária-Kongregáció jubileumára: A Mária-gyermeknek magasztos célja. Dr. Hász István, győri püspöki szertartótól.

12. Urunk színeváltozása ünnepére: Megdicsőülésünk előképe. Gerebenics S., szerkesztőtől.

13. Keresztelő szent János fejevételének ünnepére: Szent János búzgósága. Herodiás gonoszsága. Heródes igazságtalansága. Anonymus-tól.

„A szeretet útján. — Tanulmányok.”

Irta dr. Szentiványi Róbert. A holt szezonban új könyvet hozott a posta. Kolozsvárról küldték. „A szeretet útján” van a könyvre írva. Sokan vannak, kik keresik a szeretet útját, még többen, akik sohasem lépnek rája. Pedig a szeretet útja, ha nehéz is, de gyönyörűség. A szerző már messze haladt a szeretet útján, s most másokat is hívogat. Jöjjetek, nem fogtok csalódní. Fogjátok-e követni? Annyi bizonyos, akik megpróbálják, örömmel fogják tapasztalni, hogy minden lépés után szebb világ tárul föl előttük, könnyebb lesz az út és holdogabb a szívük. A könyv két részre oszlik. Első rész „A szeretet útján” címmel felolvasásokat tartalmaz. A második rész „Tanulmányok” címmel, a szerzőnek már korábban megjelent értekezéseit hozza. Mind a két rész magán viseli a szerző mélyseges gondolkodásának jeleit, és a mély gondolatok olyan formában is láttak napvilágot, hogy örömmel üdvözölhetjük a szerzőt kiválóan magyaros és szép stílusáért is. Ez a stílus az igazi egyházi stílus, melyet Nogáll, Prohászka emeltek tökéletességre. Most Szentiványi is méltán csatlakozik hozzájuk. Könyvét Kolozsvárra, a Szent-Bonaventura nyomdában 2 koronáért lehet megrendelni.

Szerkesztői üzenetek.

Gyermekszanatórium egyesület. Bp. Kérésüknek most sem tehetünk eleget. Ha Önök nem veszik tekintetbe a mi jogos és törvényes kívánságainkat, mi sem tehetünk más, mint hallgatással mellőzni az Önök felhívásait.

Nemo. Kolozsvár. A helyreigazítást készséggel közreadtuk volna, de névtelenül tetszett b. sorait hozzánk juttatni. Nincs

ok a titkolódzásra, különösen akkor, ha mint Ön is teszi, igaz ügyet védünk.

A. E. Bálványos. Hogy most Justh Gyulának milyen cím dukál, nehéz eldönteni, azt hisszük legjobban megfelel neki a „félkegyelmes” cím. Ő ugyanis (az egyik fél) lemondott a „kegyelmes” címről. Ő felsége (a másik fél) nem döntött ez ügyben. Mint-hogy pedig ehhez a kitüntetéshez két fél szükséges, Justh esetében csak egy van, így a matematika szerint is csak félkegyelmes lehet.

Sz. G. Csikszereda. Intézkedtem. A másik elveszett.

K. Gy. Remete. A vallásváltoztatásért a világi törvény nem büntet senkit, nem is büntethet.

K. A. Szépvíz. Még nincs kilátás.

V. J. Üdvözöljük a Pinstát.

Rózsafüzér készítő-vállalat. Nagykásson. Karácsonyig minden egyes számban közöljük. A jó ügy érdekében az egészért csak 20 koronát kérünk.

Tusnádi tudósító. Sajnáljuk, de szintén névtelenül méltóztatott a hírt beküldeni. Jelen esetben sem térhetünk el azon elvünktől, hogy névtelen leveleket nem vehetünk figyelembe.

Pályázati hirdetés.

A gyergyószentmiklósi központi róm. kath. elemi fiúiskolánál újonnan szervezett tanítói állásra ezennel pályázatot hirdetünk. A tanító járandósága az egyházközség pénztárából évi 100 korona fizetés, 360 korona lakbér és 1000 korona államszegély csak az 1913-ik évi január 1-étől lesz folyósítva, az állás pedig szeptember elején elfoglalandó, a négy hónapi időre a megválasztott tanító csak az egyházközség által adandó 100 korona fizetés és 360 korona lakbérnek egy-egy hónapra esedékes részletét, vagyis havi 38 korona 33 fillért fog kapni.

Csak gazdasági ismétlő iskolai tanfolyamot végzett tanítók pályázhatnak, vagy köteleznie kell magát a folyamodónak, hogy a tanfolyamot 1—2 év alatt sikeresen elvégez. A gazdasági szaktárgy tanításáért az iskolaszék külön díjat fog megállapítani. Pályázati határidő augusztus hó 25.

Kötelessége a megválasztott tanítónak, az iskolaszék által kijelölt egy, vagy két osztályt önállóan s a gazdasági ismétlőiskolában a közismereti tárgyakat díjmentesen tanítani.

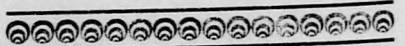
Gyergyószentmiklóson, 1912. augusztus hó 10-én.

Szabó György,

iskolaszéki elnök.

Simon Ádám,

iskolai író.

Rózsafüzér és Kegyaru-Ipar.

Nagykászon, (Csik vármegye.)

Készítünk és raktáron tartunk.

Szentolvasókat: kokotín-, kókusz-, tömör üveg-, jeruzsálemi-, olajfa-, gyöngyház-, alabástrom-, korál-, és drágakőutánzatú szemekekből, valamint valódi drágakővekből is, a legegyszerűbb, a legpazarabb fűzésűig, a legkülönbözőbb választékban, a legolcsóbbban. — Rózsafüzér tartók, Szentképecskék imakönyvekbe, rengeteg választékban; remek fali képek, rá-mával vagy anélkül, (az összes névszavak kaphatók); gyönyörű francia képecs-

kék, granité, kromó, opalines, hártvaképek, acélmetszet, valamint csipkés acélmetszetek, zárdaképecskék; stb. stb. Keresztelési-, bérnási-, gyónási-, első szent áldozási-, házassági-, primíciái-, és egyéb alkalmi emlékképek rengeteg s szebbnél-szebb választékban, olesón; Mária-kongregációi és más társulati diplomák; művészi reprodukciók díszes keretben vagy anélkül; mind páratlanul olcsó áron. Válasz jellegű és más szolid ábrájú képes levelezőlapok; legolcsóbban. Asztalra felállítható szentképecskék és kis maché-kápolnák, úgy egyszerű, mint díszes selyem kivitelben. Lurdi-víz eredeti palackokban. Lurdi szentélyek és szobrok másai (érintve a kegyhelyszobrához). Minden néven nevezendő skapulárék; valódi gyapjúból, igen izlésesen. Óvek. Érmek: alumíniumból-, oxidált újzüstből, ezüstből és aranyból is, dús választékban. Skapuláré pótló érmek. Remek nyakláncoskák. Függők. Erelequek, vallásos ábrákkal. Szent-szobrocskák. Egyesületi jelvények. Gyöngyház-árúk, (nippes, cassette.) Oxidált újzüst gyűrűk, melltűk és kézelőgombok, az Úr Jézus, a szent Szűz vagy a Szentek ábráival; ezek ezüstben és aranyban is kaphatók. Szenteltvíztartók. Feszületek: álló-, fali-, faragott-, és haladóklók feszülete. Művészi plakettek. Nagy választék a legkülönbözőbb imakönyvekben, a legegyszerűbbtől a legpazarabb kötésűig. — Könyvesat oxidálva. Levélnehezékek. Gyászkepek. Alkalmi ajándékok stb., stb. Bármily néven nevezendő kegytárgyak nálunk mind megkaphatók. Minden, még a legkisebb rendelés is a legnagyobb pontossággal lesz elintézve. S

azért, ha bármit is óhajt, forduljon legnagyobb bizalommal hozzánk, előre is biztosítjuk, hogy várakozáson felül meg lesz velünk elégedve. Elküldés előtt: kívánatra a kegytárgyak meg is áldatnak, legnagyobb készséggel.

Kérjük alázattal bennünket pártolni.

Székely testvérek! Pártoljuk a székely ipart!

Nincs az a kegytárt, mely nálunk ne lenne kapható!

Rendelési cím:

„Kegytár-Ipar“ (plebánia.) Nagykászon.
Csik vármegye.

Templomok, oltárok, szószékek festését és aranyozását elvállalja a legjobb kivitelben és jutányos árban

URBÁNSZKY FÜLÖP műfestő
KOLOZSVÁR, Sörház-u. 2.

Költségvetést, új tervek készítését díjtalanul elvállalom.

Népbiztosítási szövetkezetünk részére

keresünk

az ország minden helyisége részére képviselőket. Szakismeret nem szükséges, mint mellékfoglalkozás is üzhető. Könnyű és beszületes mellékkereset! Ajánlatok az

Eszéki Kölcsönös Segélyző Szövetkezet Igazgatóságához
Eszék, intézendők.

Földhaszonbérleti hirdetemény.

Az erdélyi püspökség az Alsófehérmegyében fekvő, gyulafehérvári 9245, a kisleludi 7275, a borbándi 11025, a dombári 1105. és az oládályai 9228, összesen 21408 khold mezőgazdasági birtoka együtt avagy külön-külön is 1914 év január 1-től kezdődőleg 6 (hat) avagy több évre haszonbérbeadatik.

Zárt írásbeli ajánlatok folyó évi november 1-ig bezárólag a jószágigazgatóságához küldendők be.

A borítékon jelzendő: ajánlat a.....bérletre.

A birtokról s a szerződés feltételeiről felvilágosítást a jószágigazgatóság nyújt.

Gyulafehérvár, 1912. augusztus hó.

Erdélyi püspöki uradalom
jószágigazgatósága.

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett
oltárépítő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

Megbízható katolikus cég!

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti
társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal

mindennemű templom berendezési és fel-
szerelési tárgyak, u. m.:

oltár, szószék, gyóntató-
szék, templompadok,
szentély-korlát és egyéb
felszerelési tárgyak készi-
tését, szállítását, régi
oltárok aranyozását és
átalakítását.

Pontos rajzzal és költségvetéssel
készséggel szolgálok.

Több kisebb méretű vagy több na-
gyobb megrendelésnél személyes
megfelenés.

Lelkiismeretes kiszolgálás!

Több elismerő nyilatkozat!

Püspöki Lyceumi Könyvnyomda

bérlő SCHÄSER FERENC
KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS, KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTESZET — GYULA FEHÉRVÁR.

Ajánlja dúsán felszerelt raktárát mindennemű irodai
cikkekben, író- és fogalmazványpapírosokban, stb.

Teljes irodaberendezések modern amerikai rendszerben.

Egyházi nyomtatványok

mindig raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

*Linotyp betűszedő- és más új gépek-
kel fölszerelt könyvnyomdában
mindennemű nyomtatványok kifogástalan minő-
ségben versenyképes árák mellett készíttetnek.*

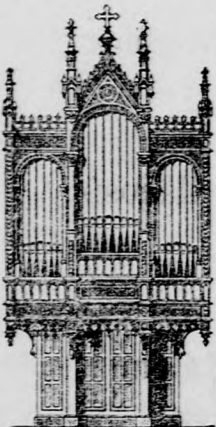
Minden — bárhol és bárki által hirdetett könyv, zenemű vagy folyó-
irat általam eredeti áron beszerezhető. Árjegyzék és költségvetés ingyen!

Boda József

orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és m. t.
egyháztanács tudomására hozni, miszerint

orgona- és harmonium-építő műhelyemet

teljesen ujonnan
rendeztem be, minek
utánna módomban áll a
legnagyobb szabású
orgona-építést is
elvégezni. Bárminemű
javításokat átalakításo-
kat jutányos áron,
pontosan eszközölök.

A n. é. közönség pártfogását
kéri, kiváló tisztelettel

Boda József orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Valóban jó

és szépen égő

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve
kapható

Dokupil Lajos

viaszgyertya gyárosnál

NAGYLÉVÁRDON.

(Pozsonymezőye.)

Nagyobb vételnél 15—20%
árengedmény.

Árak kilónként:

2.40 K., 3.20 K., 4 K., 5 K., II.